

૪૫૭૨

બુલ બુલી

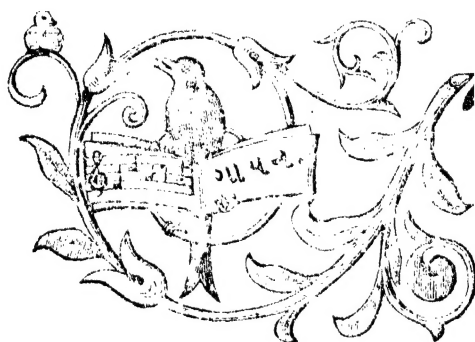
ગઝલ સંચલ

ચાલે

ગઝલસ્તાન.

ભાગ ૧ લો.

હિંદુસ્તાની રાગનુ દુક વર્ણન માથે તામીઆ તથા દરબારી
શાયરોના મંડળ એ. અને બેઝકામ
ગયાતાં મુન્દા ગઝલોનો સંગ્રહ.

પ્રસિધ્ધ દરનાર

મહમ્મદુલ્લેખ મહરચલી

(કનસર્વીના, ઐકોર્ડીયન અને ફિદલ ચાવી-મુકનો રચનાર)

મુંબઈ

રાયજ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ :

ઈ. સ. ૧૮૮૯ એપ્રિલ.

ગાંત સરકારી રીતે સર્વ હક દત્તાએ રાખ્યાછે.

કિંમત ૫ આના.

આંખને રોશન કરનારો સાચા મોતીનો સુરમો.

૮૩૬ મેરાલીલાઈ નથુનો ખનાવેલો ખરી ખુખી ધરાવત
સાચા મોતીનો સુરમો આંખમાં અવારનવાર આંજવાયાં
આંખને સ્વચ્છ અને રોશન રાખી ભવિષ્યમાં પડતી
આંખ તથા પાણીના ગલવાનો અટકાવ કરી આંખને તાજગી આપેછે.

નં ૧ લાનો સાચા મોતીનો સુરમો તેલ: ૧ ના ૩ ૧)

આ સુરમો કોઈખી માણસને રાતના સુતી વખતે હમેશાં આંજ-
વાયો આંખને ઘણી થંડક વળેછે, ગરમીને મટાડે છે, તે સાથે ગર-
મીના અગતી આંખ પડતી હોય તેને પણ ફાયદો કરેછે.

નં ૨ જાનો સાચા મોતીનો સુરમો તેલ: ૧ ના ૩ ૨)

એ સુરમામાં મોતીનો તથા કિંમતી વસાણાનો વધુ ભાગછે, જેથી
આંખને ગરમી દુર કરી થંડક આપે છે અને આંખને ફાયદો કરે
આંખને તરાવટ તથા તેજ બકશેછે.

ઉપર લખેલા હમારા ખનાવેલા સુરમાઓ પ્રકત હમારે ત્યાંથીજ
મળશે. અને તેની શીશીઓ જે આપવામાં આવેછે, તેની ઉપર હમારા
૮૩૬, માર્કની ટીકીટ મારેલી હોયછે, જેમને જોઈતાં હોય, તેઓએ નીચે
લખેલે ઠેકાણેથી કોઈખી વખતે, તોલો યા અરથો પોણો એક, જેટલો
જોઈએ તેટલો મંગાવી લેવો. બહારગામવાળાએ પત્ર લખી મંગાવી

મે રા લી લા ઇ ન થુ,

ઠેકાણું—ચીચખંદર ત્રીજી ગલી ઊમરખાડી મુંબઈ.

૪૧૭૨

બુલબુલી

ગ ઝ લ સંગ્રહ

યાને

ગ ઝ લ સ્તા ન.

ભાગ ૧ લો.

હિંદુસ્તાની રાગ.

રાગ ઐટલે સ્વરનો મેલાપ, અને રાગવિદ્યા ઐટલે સ્વરના મેલાપની વિદ્યા; યાને કાયદેસર માપથી અસરકારક અવાજ ગોઠવવાની વિદ્યા. રાગ માણુમના ગલામાંથી તેમજ તરેહવાર વજ્રમાંથી પણ ઉત્પન્ન થાયછે, જેને ગઝાઈ અને વજ્રની રાગ કહેછે. રાગનો અભ્યાસ દુનિઆની સર્વ પ્રજાઓમાં છે અને ખીલુ વિદ્યાઓની પેઠે અસલ રાગ-વિદ્યાની શોધકરનાર કયો પુરૂષ હતો તે કહેવાતું નથી. હિંદુસ્તાની રાગવિદ્યા પુરાણા જમાનાની એક મહાસાગર જે-વીછે. હિંદુઓ તેને બ્રહ્મા સરસ્વતી અને તેમના પુત્ર નારદથી નિકળેલી દેવતાઈ અને આકાષિ વિદ્યા માનેછે. હાલ પણ ભજન કીર્તન અને ભજિતમાં પણ રાગનો હિંદુઓ ઘણો ઉપયોગ કરેછે. અસલ હિંદુઓમાં રાગની દેવતાઈ વિધ્યા-ગાનારાઓ ઈન્દરના ગવૈયાઓ કહેવાતા હતા, અને પહેલાં

બેરતરૂણિયે રાગનો કાયદા ખતાવી કહાડેલો કહેછે. એવું કહેછે કે એક વેળા ત્રણ કોડ અને છત્રીસ લાખ હિંદુ સરોદ એટલે અવાજો હતા. કૃષ્ણના વખતમાં સોળસે રાગ હતા અને મથુરામાં તેની ગોપીઓ જુદા જુદા મુકરર વખતસર ગાતી હતી.

દખાણના હિંદુઓના કહેવા મુજબ મહાદેવ કે જેની દેવતાઓ તામેદારી અને પૂજા કરતા હતા, તેમાંના છ દેવ અને ત્રીસ પરી કે જેમાંની પાંચ પાંચ પરી દરેક દેવની મુકરર હતી; તેઓ હિંદુસ્તાનની છ રૂતુઓપર રત્ત દહાડાના ખરોખર વખતે-વખત એક મુકરર રાગથી મહાદેવની પૂજા કરતા હતા, અને તેમાંથી ૬ રાગ અને ૩૦ રાગણીના નામ વખતસર ગાવાના ધોરણથી નિકળ્યા કે જે નીચે દરશાવેલા છે.

હિંદુસ્તાની છ રાગ અને તેની પાંચ પાંચ રાગણીઓના નામ.

૧ હો. બેરવ.	૨ જે માલકોરા.	૩ જે હિંડોલ.
રાગણી—બેરવી	રાગણી—ટોરી	રાગણી—રામકલી-
„ બેરારી	„ ગોરી	„ દેશાખ
„ મધમાધ	„ મુણકલી	„ લલત
„ શિંધવી	„ ખંખાવતી	„ બિલાવલ
„ ખંગાલ	„ કોકબ	„ પટમંજરી
૪ થો. દીપક	૫ મો. શ્રી રાગ.	૬ હો. મધ
રાગણી—દેશી	રાગણી—માલવા	રાગણી—તંક
„ કમોદ	„ માહાડવી	„ મહલાર
„ નટ	„ ધનાસરી	„ ગુજરી
„ કિદારો	„ વસંત	„ ભાપાળી
„ કાહાનરો	„ આશાવરી	„ દેશકાર.

વહી એ એકએક રાગના આઠ આઠ પુત્ર અને તે-
ઓની આઠ આઠ પ્રીયાઓ છે જેને ભારજી કહેછે. એ અસલ
ગોઠવાણના રાગને **મારગ** કહેછે અને તે પરથી બનેલા
નવા રાગોને **દેશી** કહેછે. હિંદુસ્તાની રાગવિદ્યાનો કાંટો
એવોછે કે તે ઉપરથી રાગ જાણનારા જોઈએ તેટલા નવા
રાગો યૂરોપના મ્યુઝિક કમપોઝરની પેઠે નવા બનાવી તેને
પોતાને મનગમતા નવા નામ આપી શકે.

હિંદુસ્તાનના કેટલાએક ભાગોમાં મુસલમિનોનો રાજ્ય
થવા પછે પરદેશી ગાયનકરોથી અસલ હિંદુસ્તાની રાગના
સુરમાં ફેરબદલ થવાથી હિંદુસ્તાની રાગની અસલ સ્થિતી
ઘણાએક ગાયનોમાં બદલાઈને હાલ કાંઈક મિશ્ર સ્થિતી
થયલી છે; તો પણ હાલના સમયને ઘણી અનુસરતી છે.

હિંદુઓનો રાગને તેની મુકરર રૂતુપર ગાવાનો અને
તેજ રાગના પુત્રોને તેની રૂતુપર દીવસના જુદેજુદે
ચોક્કસ વખતે ગાવાનો અસલ ધારણ હાલમાં અચવાયજો
નથી, પણ કોઈખી રૂતુમાં કોઈખી રાગ અથવા રાગાણીને
હાલ કેટલાક રાગ જાણનારાઓ માતરે દીવસના કલાકોપર
ધારણ રાખી ગાયછે; કે જેની એક કવિતા નીચેછે.

રાગના વખતની કવિતા.

પીછલે પહરકે સમે બેરૂન રાગ બખાન,
માલકોશ તખલગ ગાઈએ જખલગ નિકલે બાન.
એક પહર દિન ચડે કહો રાગ હિંડોળ,
હીક દો પહરકે સમે દીપકકે સુર ભોલ.
શ્રી રાગ ઓર રાગની જખલગ દિન અથ્યાન,
મેઘ રાગ તખડી ભલો જખડી મેઘ ખરસાન.

હિંદુસ્તાની શાયરો આરાકને ખુલખુલની ઓળખ આપે છે, કારણ એ પક્ષિ હંમેશાં ફુલપર ફરેફતા રહી પોતાના મધૂર સ્વર વારંવાર ઓચરે છે કે જે કુરસદ ગંભીરપણે સાંભળવામાં આવ્યાથી આંખણા દિલપર કાંઈબી અસર થયા વિના રહે નહીં, તેમજ ગાયનની પણ એવી અનખ શક્તિ છે કે કઠણમાં કઠણ પથ્થર હેડાને પણ કોઈક સમયે પીગલાવી રીન્વે છે. નામીયા શાયરોના આએ ચુન્દા ગઝલોના સંગ્રહને **ખુલખુલી ગઝલસંગ્રહ**ના હમોએ આપેલા નામ યોગ્ય ધારીએછ. એજ મતલબનો ચીતાર પુસ્તકના પુઠાપર ગુણી ગ્રાહકની નજરે પડશે. મ્હોટો ખુલખુલ પોતે ફુલની એક પેચદાર ડાંખલીપર એક પગમાં ગાયનનું એક પુસ્તક ધરી બીજા પગે જમણી તરફ સેજ ઉપર પોતાનું નહાનું વ્હાલું ખચું જે બેઠેલું છે તેની તરફ બોલતું ઉભું છે. જાણે તે પુસ્તકમાંથી પોતાના વ્હાલાં પણ અંજાણ ખચાને ગાયન સંભલાવી તેની તાલીમ આપતો હોય એવું નજરે આવે છે. આએ પુસ્તકમાં બનતી કોશિષે શબ્દો અને મીસરાઓ છુટા અને સાફ રીતે લખવામાં આવ્યાછે કે જેથી યોગ્ય વખતે ખરોખર તાલે ગાવાથી આશા રાખીએછ કે શોખીન સંજ્જનો તેના સુંદર સરોદ પોતાની ઉત્કંઠા તૃપ્ત કરી શકશે અને પુરતી કદર જાણવા જુલશે નહીં.

ગઝલે સીરાજ.

કદ તેરા સરવે રવાં થા મુજે માલુમ ન થા,
 ગુલશને દીલમેં અયાં થા મુજે માલુમ ન થા.
 ધુપમેં ગમકે અપસ છોકો જલાયા અફસોસ,
 પીઉકે સાએમેં અમાં થા મુજે માલુમ ન થા.
 ખાક તેરે કદમે પાકડી અએ નુરે નયન,
 સુરમએ દીદએ જાં થા મુજે માલુમ ન થા.
 શએ હીજરતકે અઘેરેસે ખતંગ આયા થા,
 રૂખ તેરા નુરે ફીશાં થા મુજે માલુમ ન થા.
 યારને અખરૂએ મીઝગાંસે મુજે સએદ કીયા,
 ઉસ કને તીરૌકમાં થા મુજે માલુમ ન થા.
 સખ જગત ધુંડ ફીરા પીઉકો ન પાયા હરગીઝ,
 દીલકે ગોશમેં મકાં થા મુજે માલુમ ન થા.
 રૌઝાદારાંને જુદાઇકો ખમે અખરૂએ યાર,
 માહે ઇદ રમઝાં થા મુજે માલુમ ન થા.
 મએને સમજથા કે ઉસ યારકો હએ નામોનશાં,
 યાર એ નામોનશાં થા મુજે માલુમ ન થા.
 દીલે એદીલને કહાથા સો હુવા આજ "સીરાજ",
 ક્યા ખલા સએદે ઝખાં થા મુજે માલુમ ન થા.

હુમરી પીલુ.

કયુરે ખડા હિંદુસ્તાની—તોરી નઝરે દીવાની—કયુરે.
 આરબી ગંગાને પારબી જમના
 ખીચમેં ખડા મુલતાની—તોરી નઝરે દીવાની—કયુરે.

ગઝલ.

જળ હુસને અઝમ પરદેએ ઇતિખતમે આયા,
 હર રંગબદર રંગ હરેક શાનમે આયા.
 હુરમારો મસાયકને હસે સીન્દા કીયા હએ,
 હસ વંકત કે વાસુરો ઇતિખતમે આયા.
 ગુલ હએ વોહી સુંબુલ હએ વોહી નરગીસે હએરાં,
 અપનેહી તપાશેકો ગુનીસ્તાનમે આયા.
 અરાસ વોહી આખીર વેહી ઝહીર વોહી ખાલીત,
 મઝકર ચેહી અયો કુરઆનમે આયા.
 કાતુન વોહી સઝ વોહી તબસા વેહી હએ,
 હર તારમે ખોસા કેહરેક તાનમે આયા.

ગઝલો ઉમર

ઇશકને તેરે સુખકો દીસ ક્યા ક્યા સીતમ દીખા દીયા,
 અએશો ખુશી વ ઝીંદગી સારા જહાં ભુત્તા દીયા.
 મએતસે આગે મર ચુકા નેહી ખદ્દસે ક્યા ગરઝ,
 હસ્તીસે લેકે તા અદબ નતમે ખદા ખીલા દીયા.
 હુંકે ફીર મએં ચારકો આપની ફીકરમે ચૈતરફ,
 આપીમેં આપ મીલગસા પરદા બુહી ઉઠા દીયા.
 મેરે સુખનકો સમજો તુમ ઇસમેં નહી હએ કુછ ગલત,
 આપહી ખુદ હુવા ચે દમ જબકે ખુદી મીટા દીયા.
 “ઊમર” મએં અપને આપમેં આપી સમજકે ચુપ રહા,
 જાકે મીલા જો ઊસસે મએં હંસકે મુજે રૂત્તા દીયા.

ગઝલે અફર.

પસે મર્ગ મેરી મઝાર પર જો દીઆ કીસીને જલા દીયા,
 ઊસે આહ દામને બાદને સરે શામહીસે ખુજા દીયા.
 મુજે દફન કરચુકો જીસ ઘડીતો ઉસ્સે કહેના કે અએ પરી,
 વોજો તેરા આશકે ઝાર થા તહે ખાક ઊસ્કો દબા દીયા.
 મેરી આંખ જપકીથી એક પલચે કહા જીતુને કે ઉડકે ચલ,
 દિલે બેકશારને આનકર મુજે ચુટકી લેકે જગા દીયા.
 મેરે સરકો જીસ્ને કલમ કીયા યાર ખુશ મેં બીનસે બહોત હુવા,
 ઇસી બાત પરતો બસ અએ “અફર” તુને ઇશક અપના છુપા દીયા.

ગઝલે તબસ્સુમ.

જહલક ખતાકે મુજે દીલરખાને લુટ લીયા.
 બચા નીગાહસે તો શરમે હયાને લુટ લીયા.
 હઝારોં હએં સફ મીઝગાંને તીરકે ઘાયલ,
 મુજે તો અબરુ કમાંકી અદાને લુટ લીયા.
 ખુદાકે વાસતે કર રહમ અંબે ખુતે સંગદીલ,
 તેરે તો રોઝકે ઝેરોજશને લુટ લીયા.
 નીગાહે શોખને કઈ ખાનમાં કીએ ખરબાદ,
 મુજેભી કાફીરે ગુર્ખે દુતાને લુટ લીયા.
 જહાંમેં જીતે હએ માયુક બેવશાઈસે,
 ચે આશકોંકો તો યારો વફાને લુટ લીયા.
 નહીં હએ શીકવા રકીબોંસે કછ મુજે હમદમ,
 કે દીલ લગાતેહી ઊસ આશનાને લુટ લીયા.
 રવાં થા કારેલા અશકોંકા જો મેરે યારો,
 સો ઇસ “તબસ્સુમે” ગારતરખાને લુટ લીયા.

ગઝલે મલંગશાહ

મેરા દરદ દીલ તુજપે ઇઝ્કાર હોગા,
 ઊધર મંઝીલે ઇશક ખીસપાર હોગા.
 ઇધર તો જીગર મેરા હુએ પારા પારા,
 ઊધર મરહુમે વસ્લ તૈયાર હોગા.
 વો પુલ હુએ જો છોટા તો રસ્તા હુએ ખારીક,
 ચે ખંદા ગુનાહગાર ક્યા પાર હોગા.
 “મલંગશાહ” સાંધી તો જગમેં હુએ રોશન,
 ઊધર લાલો ગવહરકા ખાઝાર હોગા.

ગઝલે ફરહત-

સુના હુએ આપ ઝિકરે આશકે નાશાદ કરતે હુએ,
 જઝાકદનાહ ગુન ભુવે હુએકો યાદ કરતે હુએ.
 ઊરસે ગુલકી મહેદી અજ હુએ ક્યા સહને ગુલશનમે,
 કે મુર્ગાને ચમન સારે સુમારકખાદ કરતે હુએ.
 ઉતર આતી હુએ પરિયાં સાફ ઊનકે શીશએ દિલમે,
 નહીં માલુમ ક્યા જદૂ ચે આદમખદ કરતે હુએ.
 રના હુએ પોશત ખિંચવા લીજએ ખાદામો નરગીસકા,
 ચે હમ ચશમીકા દાવા ફેરે માદરખદ કરતે હુએ.
 નહીં માશુકો આશક અપને અપને શુગલસે ગાફિલ,
 વો સહને ખાગકો હમ દશકો અખાદ કરતે હુએ.
 જો લિખતા હું મએ વરફે ચશમે જનાં કીલકે નરગિસસે,
 તો આહુ આકે ઐન આંખોસે ઉસપર શાદ કરતે હુએ.
 કતરકર નૌચકર પર તોડકર પર ખાંધકર “ફરહત”,
 વો મુર્ગાને ચમનકો કબેદસે અખાદ કરતે હુએ.

ગઝલે આશિક.

અગર હમ બાગબાં હોતેતો ગુલશનકો લુટા દેતે,
 પકડકર દસ્ત ખુસખુલકા ચમનસે હમ ઊડા દેતે.
 ખુશીસે ખોલ લે ખુસખુસ કે ફિર ચે દીન કહાં હાંગે,
 ગનીમત જન ઇસ દીનકો કે હમ તુજકો દુઆ દેતે.
 અગર ચે દિલ પતંગ હોતા ઉડાતે ગમકી ડોરીસે,
 મુકાબિલ આનકર પેચાંસે હમ ઊસકો કટા દેતે.
 અગર ફરિયાદ લાયા ફિર કોઇ ને હમ ગરીબાંકી,
 કસમ ગુન્ચેકીભી ખાકર ફિર ઉસકો હમ છુડા દેતે.
 કદર ખુસખુસકે રોનકી અરે સૈયાદ કયા જાને,
 ને આશિક હો વહી જાને ફિર ઉસકો હમ ખિડા દેતે.

ગઝલે મસ્ત.

આજ દીલબરકો ખવાબમેં દેખા,
 તુર હકકા હીજબમેં દેખા.
 ખુદ રૂના હોકે જાતમેં મીલના,
 ચે તમાશા હુબાબમેં દેખા.
 આપકો સોખત ગઝેરકો લઝઝત,
 ચે મઝા હમ કબાબમેં દેખા.
 બચ્ચેકર સચ્ચેર. મુલકકી કરના,
 ચે તમાશા કીતાબમેં દેખા.
 એક પીયાલેમેં “મસ્ત” હોજના,
 ચે તમાશા શરાબમેં દેખા.

ગઝલે મનસુર

ન મીલતા ગુલરખેંસે દીલ મેરા મનસુર ક્યું હોતા,
 જો દેખા હુસ્ને જાનકો તો ફીર રંજુર ક્યું હોતા.
 ખુદા પચેદા ન કરતા જગમેં ગર આતે મોહમદકો,
 તો યું મેરાજ મુસાકો ચે દોહે તૂર ક્યું હોતા.
 લીખાયા તઝોક લાનતકા પડાયા સબ ફરીસ્તોને,
 અગર વો જાનતા રચેતાં તો ફીર મગરૂર ક્યું હોતા.
 ન પડતા પરતવા હુકકા અગર રૂખસારે ખુખાંપર,
 તો હર આશકકી આંખોમેં હુસન મંજુર ક્યું હોતા.
 કીયા દાવા અનસહકકા હુવા સરદાર અલમકા,
 અગર સુત્રીપે ના ચડતા તો વો મનસુર ક્યું હોતા.

ગઝલે આસફ.

આહ જખતક મેરે પહેલુમેં વો ન દીસદાર ન થા,
 આહકા ભરના મેરા ખાલી ઝેરસગર ન થા.
 રાત કયા ખાત થી ખતલ તો મુજે અએ આલીમ,
 અએસા ઇકરારભી કરના મુજે દરકાર ન થા.
 કરકે વો તેગઝન' મુજપે હુવા ચીં બજબોં,
 યાને મએં કલભી કરનેકે સઝાવાર ન થા.
 કલ જો દેખાતેરે ખીસ્તરપે વો ખીમાર પડા,
 આજ ખીસ્તર હએ ફકત ઝૈર વો ખીમાર ન થા.
 ઊસકે જાનેસે તુજે મએાત ન આઈ "આસફ",
 અએસી રૂસવાઈસે જાના તુજે દરકાર ન થા.

ગઝલે સોઝ.

મોહબ્બતકો દામે બસા જનતા થા,
ફંસા મયેં તુ અયે દીલ ચે ક્યા જનતા થા.
ચલાં મુજસે તુભી જતા કર બસા દીલ,
તુજે મયેં બડા આશના જનતા થા.
બડી ગરમ જો શીસેપાહી મુજે કર,
કે અખીર કરેગા દગા જનતા થા.
દગા ખાઈ આખીર દગા ખાઈ આખીર,
મયેં ક્યા જનતા થા મયેં ક્યા જનતા થા.
દીલાસા તુ દે “સોઝ” કો ચલતે ચલતે,
મગર તુ છગરહી જલા જનતા થા.

ગઝલે વલી.

તુજ લખકી સીકત લાલે બઝાશાંસે કહુંગા,
જલદુ હયે તેરે નયેન ગીઝલાંસે કહુંગા.
દી હકને મુજે પાદશાહી હુસ્ન નગરકી,
જા કીશવરે ધરિંમેં સુઝેમાંસે કહુંગા.
મયેં જબસે દખા ખવાબ હયે અયે માયયે ખુબી,
ભીસ ખવાબકો મયેં યૂસુફ કીનઆંસે કહુંગા.
તારીફ તેરે કદકી અલેક્વાર અયે સાજન,
જા સર્વે ગુલીસ્તાંકો ખુશાઈલહાંસે કહુંગા.
મુજ પર ન કરો ઝુલમ કે અયે લએલીએ આફક,
મજનું હો તેરે ગમકા બીયાબાંસે કહુંગા.
ખેતાબ ન હો શોરસે તું અયે “વલી” હરગીઝ,
ધસ દર્દકી દારૂ કીસી દરમાંસે કહુંગા.

ગઝલે નાસીખ.

સાથ અપને જો મુજે યારને સોને ન દીયા,
 રાતભર મુજકો દીલે ઝારને સોને ન દીયા.
 ખવાખહીમેં નઝર આયા વો શયે હીજ કહી,
 સો મુજે હસરતે દીદારને સોને ન દીયા.
 ખુશતગી બખ્તકી ક્યા કહીએ કે બુઝ ખવાયે અદમ,
 ઊંઘ ભર દીદએ બેદારને સોને ન દીયા.
 રાતભર દરદે બુઝાઈસે કરાહા અએસા,
 કે જહાંકો તેરે ચે ખીમારને સોને ન દીયા.
 યાદ ઊસ ઝુલફકી રહેરહેકે મુજે દીલવાયો,
 હીજરમેં મુજકો શયે તારને સોને ન દીયા.
 ચેહી સૈયાહ ગીલા કરતા હુએ મેરા હર સુખે,
 નાલએ મુરજે ગીરફતારને સોને ન દીયા.
 સમજેથે બાદ ફના પાવેંગે રાહત "નાસીખ"
 હશરતકે વાદએ દીદારને સોને ન દીયા.

ગઝલે રમઝાનઅલી.

ફિર દુખારા ઇશ્કકા દીલપર અસર પએદા હુવા,
 ખાગમેં તેરી મોહખખતકા શજર પએદા હુવા.
 અશકે જારી રાતદીન હુએ ચશમે ગીરયાંસે મેરી,
 ઇસ કદર રોયા કે અશકોંસે ગોહર પએદા હુવા.
 દખકર ગુલશનમેં કહેતી ખુશખુશે ઊસ માહેસે,
 ક્યા ચમનમેં ફુસરા રશકે કમર પએદા હુવા.
 અબ મુજે તેરે ખબુઝ આતા નહીં આરામોઅએન,
 ફિર તુજે કયું કરે બુઝાઈસે સખર પએદા હુવા.
 અખમ આલે હોગએ છીલછીલકે સારે જુસ્મકે,
 હૈદે દીલ "રમઝાનઅલી" શા મોસહર પએદા હુવા.

ગઝલે વાહુદઅલી.

કરકે તનહા મુજે અએ દાસ્તો ગુનકામ ગયા,
 ગમ અલમ સોંપ ગયા તાકતોઆરામ ગયા.
 ક્યા હોસે ખતમે લીખું ક્યા મુઝબ્યાની બોલું,
 કાસીદ અખતક ન ફીરા લેકે વો પચેગામ ગયા.
 વાદા કર કર ને ગયા શબકો ન આયા હરગીઝ,
 ઇતેઝારીમે તેરી મુજકો મુઝહોશામ ગયા.
 કબ ખુશ આતાહુએ મુજે બાગોબહારે ગુલશન,
 ગુલ તો સખ ખાર હુએ હસકા ગુનઅંદામ ગયા.
 તને લાગરકો મેરે દખકે કહેતે હુએ તબીબ,
 ઝીંદગી હોસકી કહાં હસકા દીલઆરામ ગયા.
 મએને દખા ને વહીં રશકે કમર કોઠેપર,
 મએ દુબારા વહીં ફીલફ્યોર લખે બામ ગયા.
 નારા ખીચુ હું તસવ્વરમે શબોરોઝ સુદામ,
 રોના ઇન ચશ્મોંકા હરગીઝ ન મુઝહોશામ ગયા.
 ઝીંક “વાહુદઅલી” કર બકાકે લાવેગા વોહી,
 દામમે લેકે મુજે વો ખુતે ખુદ કામ ગયા.

ગઝલ.

દીવાના તેરા આશકેઝાર હું મએં,
 ફીદા તુનપે મુહતસે અએ ચાર હું મએં.
 ફરેબોંમે કબ તેરે આતા હું ઝાલિમ,
 ફરેબી ને તુ હુએ તો અઇયાર હું મએં.
 હસે તુને કાટા મુવા બેઅનલ વો,
 સમજતા તેરી મુદકો માર હું મએં.
 અગરએ તુ ગુલ હુએ યા ચશમે નરગીસ,
 તેરે બાગે તાઝેકા ચોક ખાર હું મએં.

ગઝલે સીકંદર

કયા કમાં અમરને એક તીરે નઝારા મારા,
 જીસકે લગતેહી જગર હોગયા પારાપારા.
 કયા તુજે ઓર ન થા હસ્તીકે નંગલમેં શીકાર,
 મુર્જી દીલ તુને જો સૈયાદ હમારા મારા.
 રાત તનહુઈમેં આપા થા તસવ્વર તેરા,
 ઝીક તેરાહી કીયા આહકા નારા મારા.
 હમને ફેકીથી કલી ઊસકે તરફ લાલાકી,
 ઊસને શોખીસે હમેં કુત્રે હઝારા મારા.
 ગજેર કયા ચીઝ હયે મહફીઝસે ઊઝાડું પલમેં,
 કયા કહું કહે નહીં સકતા મયેં તુમારા મારા.
 ઇશકબાઝીકે લીયે હમને ખીછાઈ ચાસર,
 પાંસા ગીરતેહી ગોયા રંગ હમારા મારા.
 હેય દુનાકે લીયે કુછ ન "સીકંદર" ને કીયા,
 આપ કંઈ રોઝ જયા કીસલીયે દારા મારા.

ગઝલે આફત.

અમને ક્યયે જાનાસે સદા આતી હયે,
 નાઝ કરતે હયે જો બાદ સખા આતી હયે.
 દિવમેં આતા હયે મક્કીહાસે મયેં પુષ્ટુ જાકર,
 મરિજે ઇશકકી કયા તુજકો દવા આતી હયે.
 કૌન ભરતા હયે દમેં સદં જો રાતોંકો મુદામ,
 થંડી થંડી તેરે ક્યેકી હવા આતી હયે.
 ફુકતે ચારમેં અયે આફતે ખસ્તા મુજકો,
 રાત કયા આતી હયે એક સરપે બલા આતી હયે.

ગઝલે અલી

કહો પુત્રપુત્રકો લેખને ચમત્સરે આશીયાં અપના,
 પડે ગર સદહઝાર અશુનું ન હોગા બાગમાં અપના.
 ઊડાકર લેઅલી પુત્રપુત્ર ચમત્સરે આશીયાં અપના,
 કહા ગુલસે કે લે અંચે બેવશ હમરો મકાં અપના.
 હુઈ જબ બાગસે રખત કહા રોરોડે યા કીસમ,
 લીખાયા યું કે રસલે ગુલમેં છોડું આશીયાં અપના.
 અરે સંપાદ યું ચાહે તો જી ઐર બાસે હાઝીર હું,
 વલેકીન તમોઈ કુપરીકી તરેફ કરકે નશાં અપના.
 મેરા જલતા હંચે જી ઊસ પુત્રપુત્રે બેકસકી ગુરખતપર,
 કે ગુલકે આસરેપર યું લુગાયા ખાનમાં અપના.
 અલી જબ બાગસે પુત્રપુત્ર લુગાકર ખાનમાં અપના,
 ન છોડા હંચે પુત્રપુત્રને ચમત્સરે કુજ નશાં અપના.
 ન તુને ગુલ કીયા અપના ન પુત્રપુત્ર બગમાં અપના,
 ચમત્સરે કીસ ભરોસેપર ખનાયા આશીયાં અપના.
 ચે હસરત રહે ગઈ કીસકીસ મઝેસે ઝીંદગી કરતી,
 અગર હોતા ચમત્સર અપના ગુલ અપના બાગમાં અપના.
 અત્તમ કર ઈસતરેફ રોઈ કે રસના હોગઈ પુત્રપુત્ર,
 કુખાયા હંચે આંખોને તમામી ખાનમાં અપના.
 મગર દીલસે બતા રખતા “અલી” ગાહરસે પ્યારેકો,
 વો હુકમે શાહ રખતા થા વલે થા મેહેરમાં અપના.

મઝલે રિહાં.

આશક શબ્દે વિસાસમે ઘમરાએ જાતે હએ,
 પીછલીસે જાન મુગેં સહર ખાએ જાતે હએ.
 ચોરીસે ઉનકા સેતમેં ખોસા જો લે લીયા,
 હમ સહોખતોંકે નામ નિકલવાએ જાતે હએ.
 જાતી હએ ઊમ નિંગાઝી ગએરે સે રસ્મેખત,
 કાગઝકે ઘોડે ઇનકોનાં દૈયાએ જાતે હએ.
 લાએંજો અફતાખકો વો અપની જાતમેં,
 મુદ્દોંકે ખાલ ધૂપમેં મુખસાએ જાતે હએ.
 "રિહાં" તુમેં ખુદાકી કસમ સચ ખયાં કરો,
 કિસ ગુઝખદનકે વાસ્તે ગુઝખાએ જાતે હએ.

મઝલે રંગીન

ન છેડો હમેં દિલ દુખાએ હુએ હએ,
 જુદાઇકે સદમેં ઊડાએ હુએ હએ.
 હયા દિલમેંસે ઉનકે જાતી નહીં હએ,
 કે પરદસે રૂખકો છુપાએ હુએ હએ.
 ગિલા ખખટકા ઐર ન શિકવા ફલકકા,
 દિલે ગમઝદાકે સતાએ હુએ હએ.
 ગયા જખતો ગોરે ગરીબાં ચે ખોલા,
 હમારે ચે સખ ઘર ખસાએ હુએ હએ.
 પડી હએ જો મુશ્કિલ ન ઘમરાઓ રંગીન,
 અલી ખહેરે ઇમિદાદ આએ હુએ હએ.

ધુરપદ—ભેરવી—ચોતાલો.

ગાવું મએં તેહારો ગુન.

નિરંજન દયાધર—નિરંજન નિરાકાર

તોરો નામ રામ રામ—શ્રુષ્ટિમેં તોરો કામકામ—ગાવું

તુંહીં રીએ નિરાકાર—તુંહીં રીએ નિરાધાર

જગતપાલ તોરો નામ—શ્રુષ્ટિમેં કુપાણુ કામ કામ—ગાવું.

ગઝલે મારૂં.

જખતક કે મએં જીતા હું તલખગાર હું તેરા,

તુ ખેચભી હાલે તો ખરીદાર હું તેરા.

ઝાહીરમેં હુઝુરીસે તેરી ગરચે હું ગાયખ,

પોશીદા વલે મહરમે ઇસિરાર હું તેરા.

સોખાર મએં ઊસ રોઝકે કુરખાન હું હરખાર,

જસ રોઝ કે કુરખાન મએં ચકખાર હું તેરા.

જીનું નકશોકદમ વાં ન રહે કયું કે મેરી ચશમ,

હઝેરતઝદએ જલવએ રક્તાર હું તેરા.

ઇઝહારે મોહખત તો હુવા વાકેઈ મુજસે,

જે ચાહે સો કર મુજકો ગુનાહગાર હું તેરા.

કીસ શિકલસે આલમકો ન હો મેરા તમાશા,

મએં મહવે તમાશા સરે ખાઝાર હું તેરા.

જે યંદા યા ખંદા હએ યે “મારૂં” જહાંમે,

જખતક કે મએં જીતા હું તલખગાર હું તેરા.

મરહમકા વો ખ્વાહાં હો જે હો તેગકા ઘાયલ,

અએ અખરૂએ જાનાં મએં દીલઅફગાર હું તેરા.

ગઝલે જહાંગીર શાહઝાદા

ગર યાર ન હો સાકી પએમાના હુવા તો ક્યા,
મામુર શરબોંસે મએખાના હુવા તો ક્યા,
હમ ઇશકકે બંદ હએં મઝહબસે નહીં વાકીફ,
ગર કાબા હુવા તો ક્યા ખુતખાના હુવા તો ક્યા.
જબ રદ ન હો દીલમેં ક્યા ઇશક મઝા દેવે,
કહેનેકો ભલા કોઈ દીવાના હુવા તો ક્યા.
ઇસિ ઇશકકી આતશસે જલતે હએં સભી કોઈ,
ગર શમા હુઈ તો ક્યા પરવાના હુવા તો ક્યા.
માશુકકે કાનાંતક અખતક નહીં પહોંચા મએં,
ચે અશક મેરા યારો દુરદાના હુવા તો ક્યા.
“જહાંગીર” સા શાહઝાદા થા ઇશકસે વો ગાફીલ,
આખાદ હુવા તો ક્યા વીરાના હુવા તો ક્યા.

ગઝલે નઝીર.

મીલા આજ મુજકો વો ચંચલ છબીલા,
હુવા રંગ મુનકર રકીઓંકા નીલા.
કીયા જસને મુજસે અદાવતકા પંજ,
“સનુલકી અલૈહીમ અઝાબન સકીલા.”
નીકલ ઉસકે ઝુલફીંકે કુચેસે અએ દીલ,
તુ પડના કુમુઝલએલ ઇદલા કલીલા.
કોહીસ્તાંમેં માફ અગર આહકા દમ,
“ફકાનત જીયાલન કસીબન મહીલા.”
“નઝીર” ઉસકે ફઝલો કરમપર નઝર રખ,
“ફકુલ હસબીયદલાહો નેમલ વકીલા.”

ગઝલે મુનીસ.

હીજમેં આહો શરરં પ્યાર કરં યા ન કરં,
 ખેવશ હયે મયેં ઉસે પ્યાર કરં યા ન કરં.
 મુનતેહી વસ્લકા ઇકરાર જુકાઈ ગરદન,
 ચે તરદદુદ હયે કે ઇકરાર કરં યા ન કરં.
 વો જરોફોસે જો જો કહેતો મયેં ઇતિના પુછુ,
 ખિસ્તર અપના પસે દિવાર કરં યા ન કરં.
 યાર આરામમેં હયે વસ્લકી શખ જતી હયે,
 ચે તરદદુદ હયે કે ખિદાર કરં યા ન કરં
 શકલકો દેખકે ઊસ્કી ચે ખતા અયે મુનીસ,
 ઐસે યૂસુફકો ભલા પ્યાર કરં યા ન કરં.

ગઝલે મનસુર.

દીલ ગીરફતાર કીયા કીસને કીયા યાર કીયા,
 અખ મુજે પ્યાર કીયા કીસને કીયા યાર કીયા.
 હમ જો રહતેથે સદા ગોશઅે તનહાઈમેં,
 સરે ખાઝાર કીયા કીસને કીયા યાર કીયા.
 આપ કસરતમેં ગયા ગોશઅે વહદતસે નીકલ,
 ઇરિક ઇઝહાર કીયા કીસને કીયા યાર કીયા.
 કીસને લે આગમેં ડાલાથા ખલીલુલ્લાહકો,
 નાર ગુલઝાર કીયા કીસને કીયા યાર કીયા.
 ક્યોન “મનસુર” થા વો છસને અનલહક ખોલા,
 ખર સરે દાર કીયા કીસને કીયા યાર કીયા.

અઝલે મીર તકી.

ગમ રહ્યા જખતક કે દમમેં દમ રહ્યા,
 દીલકે જાનેકા નેહાયત ગમ રહ્યા.
 હુસ્ન થા તેરા બહોત આલમ ફરેબ,
 ખતકે આને પરભી એક આલમ રહ્યા.
 દીલ ન પહોંચ્યા ગોશચે દામાં તલક,
 કતરચે ખુ. થા મીઝાપર જમ રહ્યા.
 સુનતે હચે લચેલીકે ખિમેકો સીયાહ,
 ઊસમેં મજનુકા મગર માતમ રહ્યા.
 ખુલફે ખોલીં તો તુ દુક આયા નઝર,
 ઊમરભર યાં કામ દીલ ખરહમ રહ્યા.
 ઊસકે લખસે તદખ હમ સુનતે રહે,
 અપને હકમેં આપે હચેવાં સમ રહ્યા.
 જામચે અહરામ ઝાહીદપર ન જા,
 થા હરમમેં લેક નામરહમ રહ્યા.
 મેરે રોનેકી હકીકત જસમેં થી,
 એક મુદદત તક વો કાગઝ નમ રહ્યા.
 દખ મેરા રોના ઊસને હંસ દીયા,
 ખરક ચમકી અખરે ખારાં થમ રહ્યા.
 સુખ્હો પીરી શામ હોને આઈ “મીર”,
 તુ ન ચેતા યાં બહોત દીન કમ રહ્યા.

ગઝલે ખવાળા મીર દર્દ.

કરલે આશક કીસી માશુકસે કુછ દૂર ન થા,
 પર તેરે અહદકે આગે તો ચે દસ્તૂર ન થા.
 રાત મળલીસમેં તેરે હુસ્નકે શાલેકે હુઝૂર,
 શમઆકે મુંહપે જો દેખા તો કહીં નૂર ન થા.
 ઝીંક મેરાહી વો કરતાથા સરીહન લેકીન,
 મએને પુછા તો કહા ખએર એ મઝદૂર ન થા.
 ખાવજુદ કે પરોખાલ ન થે આદમકે,
 વહાં પહોંચા કે ફરીશ્તેકાલી મકદૂર ન થા.
 પરવરશ ગમકી તેરે હાએ સનમ કર દેખા,
 દોઢલી દાગ થા સીનેપે કે નાસૂર ન થા.
 મોહતસખ આજ તેરી હાથોંસે મએખાનેમેં,
 દીલ ન થા દોઢ કે શીશીકી તરેહ સૂર ન થા.
 “દર્દ” કે મીલનેસે અએ ધાર ખુરા કયું માના,
 ઊસકો કુછ ઐાર સીવા દીદકે મંઝૂર ન થા.

ગઝલે સૌદા.

અએ રશકે કમર દિલકા જલાના નહીં અચ્છા,
 ઊલટકો ખડા કરકે ઘટાના નહીં અચ્છા.
 આતી હુએ ચમનમેં મેરે ગુલરૂકી સવારી,
 અએ ખાદ સખા ખાક ઊડાના નહીં અચ્છા.
 હો જાએગા સૌદા મુજે ઝુદકે ન સંવારો,
 ફુશ્યારકો દિવાના ખનાના નહીં અચ્છા.
 લિખવાના તુ ચે મિસરા મેરે સંગે લહદપર,
 મૌત અચ્છી હુએ પ દિલકા લગાના નહીં અચ્છા.
 સૌદાકી અલી આંખ ગુલિસ્તાંમેં લગી હુએ
 અએ ખુલખુલો એ શૌર-મચાના નહીં અચ્છા.

ગઝલે દબીર.

દફન કરના મુજકો ક્યે યાર મેં,
 કપ્ર ખુલખુલકી બને ગુલઝાર મેં.
 અપને યુસુફકા અઝઝા હું ગુલામ,
 ચાહે મુજકો બેચલે ખાઝાર મેં.
 સર મેરા લટકાકે કાતિલને કહા,
 ફલ-લગા હુએ આજ નખલેદાર મેં.
 સરકે કટનેકા મુજે કછ ગમ નહીં,
 ખમ ન આજાએ તેરી તલવાર મેં.
 લાશ મેરી કયું પડી હુએ બેકફન,
 ક્યા કફન મિલતા નહીં ખાઝાર મેં.
 કપ્રમેં રોઝન મેરી રખના ઝરૂર,
 મર ગયા હું ઇન્તેઝારે યાર મેં.
 ખાદ મુરદન મેરે લાશોકો દબીર,
 જાકે રખના કૂચએ દીલદાર મેં.

ગઝલે વઝીર.

દુશ્મનની અપને દાસ્તસે યા રખ જુદા ન હો,
 ના આશનાકોલી અલમેં આશના ન હો.
 સદ ચાક હોવો દિલકે જો દર્દ આશના ન હો,
 કુટે વો આંખ છરસેકે આંસુ ગીરા ન હો.
 વો સદ હું કે પરભી હાં આર ઊડ સકા ન હો,
 યા રખ મુજે કહીં પરે માહી મીલા ન હો.
 ખામોશ અપને દરપે મુજે દખકર વો શાખ,
 કહેતા હુએ ચે ફકીર કહીં બેનવા ન હો.

અઝલે મમનુન.

ગુમાં ન તુજપે કરું ક્યું કે દીલ ચુરાનેકા,
 જુકાકે આંખ સખખ ક્યા હયે ખુસકુરાનેકા.
 ચે સીના હયે ચે જગર હયે ચે દીલ હયે ખીસમીદલાહ,
 અગર ખીયાલ હયે તલવાર આઝમાનેકા.
 કીસીકે હોંટકે હલતેહી ચે તમામ હયે,
 મઝા મીલા ન હમેં ગાલીયાંભી ખાનેકા.
 મુજહે ચે દર્દ હયે માલુમ હુકમ ખુલખુલ દે,
 ન મેરી ખાકપે કર કસ્દ કુલ લાનેકા.
 કીયા ફરેફતા ચે કહેકે હાલે દીલકો મેરે,
 અસર કુસુસે નહીં કુછ કમ ઇસ ફસાનેકા.
 મમોંકી ગર ચેહી બાલીદગી હયે તો આખીર,
 દીલે ગીરફતા નહીં સીનેમેં સમાનેકા.
 જુકી નીગેહમેં હયે ઢબ પુસંશે નહાનીકા,
 હીનામેં રોઝ દીયા રંગ મેહેરખાનેકા.
 અજ મઝેં ગમં નફસ સોઝસે કે બહરે ચીરાગ,
 કરે હયે શોલયે કામ આખે ઝીંદગાનોકા.
 કહાંસે રોઝ દીલો સીના ચોર જગર લાઝેં,
 તુમે લગાના હયે ચે હાથ તેગ રાનેકા.
 ઇલાહી જેબકે દામનસે આસ્તીં ધો લું,
 મીઝાને સીખ લીયા શુગલ ખુંદીશાનીકા.
 નહીં બચા મરઝે ઇશકસે કેઈ “મમનુન”.
 હમેં દરેગ બહોત હયે તેરી જવાનીકા.

ગઝલે નઝીર.

મેરા દીલ હયે મુશ્તાક ઊસ ગુલબદનકા,
 કે ચે ખાગ એક ગુલ હયે જસકે ચમનકા.
 વોહી ગુલક હયે જસકી નગહતસે અમતક,
 પડા ખુન સુ જો હયે મુશકે ખુતનકા.
 વોહી લાલ લખ હયે કે હસરતસે જસકે,
 જગર આજતક ખુ હયે લાલે ચમનકા.
 અજબ સચેર દેખી “ નઝીર ” ઊસ ચમનકી,
 અલી વસ્લ થા નરગીસો તરતરનકા.
 અલી થક દીગર થે જમાં સુખુત્રો ગુલ,
 અલી થા બદમ જોશ સરૂ આ સમનકા.
 અલી ચહેચહે ખુલખુલોંકે અયાં થે,
 અલી શોર થા કુમરીએ નારાઝનકા.
 ઘડી ભરકે જો ખાદ દેખા ચે આલમ,
 કે નામો નશાં લી ન વાં થા ચમનકા.

ગઝલે ફીદવી.

દીલ તડપતા હયે મુખ્હોશામ પડા,
 થા ઇલાહી ચે કીસસે કામ પડા.
 જો ના લેવે તુ નામ આશકકા,
 અખ તો મુહમેં ચે સખકે નામ પડા.
 જનસે હોગયા બદન ખાલી,
 જસમ રહે જાવેગા તમામ પડા.
 કાખીલે બંદગી નહીં તો નહીં,
 કખ ગલે આકે ચે ગુલામ પડા.
 યાર અએસા ન પાવેગા “ ફીદવી ”,
 દેખ લેના ગર ઊસકો કામ પડા.

ગઝલે આતિશ.

ખમર લે અએ મસોહા તુ કહાં હએ,
 તેરા બિમારે બિસ્મીલ નીમજાં હએ.
 ખુદા પિનહાં હએ આલમ આશકારા,
 નેહાં હએ ગંગ વિરાના અયાં હએ.
 દિલે રોશન હએ રોશન ઘરકી મનઝિલ,
 ચે આહિના સીકંદરકા મકાં હએ.
 તકલ્લુફસે ભરી હએ હુસ્ને જતી,
 કબાએ ગુલમેં ગુલબૂટા કહાં હએ.
 કદે મહબૂબકો શાયર કહે સર્વ,
 કયામતકા ચે યા તીરે નશાં હએ.

ગઝલે આશક.

ભલા હો તેરા અએ સાકી રહે આબાદ મએખાના,
 મએ ગુલરંગસે ભરદે ફકીરોંકાભી પએમાના.
 ખુદા જાને ચે આરાયશ કીસે જોએગી દુનિઆસે,
 ફિર આઇના મંગાયા હએ તલબ હોતા હએ ફિર શાના.
 લએ નાઝુકકા જોસા દેઠે મુજકો વસલકી શખમેં,
 ગઝલ હએ મુંહ છુપા લેના કયામત હએ ચે શરમાના.
 ઇલાહી ખએર હો ફિર દામનો જેવો ગીરેબાંકી,
 કંઈ દીનસે નઝર ફિર ખવાબમેં આતા હએ વીરાના.
 પીએ જાગેં મુંહોં સાગરપે સાગર વો શરાબી હું,
 હટાગેં ફિર ન દમભર ગર લગાગેં મુંહસે પએમાના.
 પસંદ આએ ન કયું આશક મીઝાનેંકો ચે અએ“આશક”
 કલામ આપના હએ રોંદાના ગઝલ આપની હએ મસ્તાના

ગઝલે ફકીર.

દામન છુડાકે હાથસે જનાં નીકલ ગયે,
હમ ઊનકે પીછે ફાડ ગીરેણાં નીકલ ગયે.
મઝનુકે હોશ ઊડ ગયે મુનતેહી જખકે હમ,
વહશતમેં આકે સુએ ખીયાખાં નીકલ ગયે.
દખ ઊસકે ઝુલફી રૂખકી તરફ કુદો દીનસે,
હોંદુ તમામ ઔર મુસલમાં નીકલ ગયે.
નાકામ એક હમીં રહે અએ ચર્ખ વરના યાં,
સખકે દીલોંકે હસરતો અરમાં નીકલ ગયે.
મુનકર ચમનમેં ઊસ ગુલે આરીઝકો ખુબીયાં,
ગુલશનસે સારે મુર્ગે ગુલીસ્તાં નીકલ ગયે.
ઊનસા કોઈ નઝર ન પડા યું તો અએ ફકીર,
અપની નઝરસે સેંકડો ખુબાં નીકલ ગયે.

ગઝલે જુરઆત.

ઈમશખ કીસી કાકુલકી હીકાયાત હએ વદલાહ,
કયા રાત હએ કયા રાત હએ કયા રાત હએ વદલાહ.
દીલ છીન લીયા ઊસને દીખા દશ્તે હીનાઈ,
કયા હાથ હએ કયા હાથ હએ કયા હાથ હએ વદલાહ.
આસમ હએ જવાનીકા ને ઊબરા હુવા સીન્ધ,
કયા ગાત હએ કયા ગાત હએ કયા ગાત હએ વદલાહ.
ફુશનામકા પાયા ને મઝા ઊસકે લખોંસે,
સલવાત હએ સલવાત હએ સલવાત હએ વદલાહ.
જુરઆતકી ગઝલ જસને સુની ઊસને કહા વાહ,
કયા ખાત હએ કયા ખાત હએ કયા ખાત હએ વદલાહ.

ગઝલે નીયાઝ.

ઇશ્કમેં તેરે કોહે ગમ સરપે લીયા ને હો સો હો,
 અએશો નશાતે જીંદગી છોડી દીયા ને હો સો હો.
 અકલકે મદરસેસે ઊડ ઇશ્કકે મએકદમેં આ,
 નમેં ફના વ બેખુદી અખતો પીયા ને હો સો હો.
 લગકે આગ લગ ઊડી પુળા તરેહસે જલગયા
 વખતે વુજુદો જાનો તન કુછ ન બચા ને હો સો હો.
 હીજકી શબ મુસીબતેં અરઝ કીં જીસકે રૂબરૂ,
 નાઝો અદાસે મુસકુરા કહેને લગા ને હો સો હો.
 ફનપાંકે નેકો બદસે કામ હમકો નીયાઝ કુછ નહીં,
 આપસે ગુઝર ગયા ને ફર ઉસસે ક્યા ને હો સો હો.

ગઝલે આશક.

હમસે નાહક મલાલ કરતે હો,
 બે છુરી ક્યું હલાલ કરતે હો.
 મેહેંદી મલતે નહીં ને હાથોંમેં,
 દીલ મેરા પાએમાલ કરતે હો.
 મુજપે ગુસ્સા ચે બે સખબ ક્યા હએ,
 આંખેં ક્યું લાલ લાલ કરતે હો.
 મુજકો સૌદા કહીં ન હો જાએ,
 ક્યું પરેશાં ચે ખાલ કરતે હો.
 વાએઝો ચુપ રહો ખુદાકે લીએ,
 ક્યું હરામો હલાલ કરતે હો.
 માહરૂયોંસે ઇશ્ક અએ આશક,
 સચતો યું હએ કમાલ કરતે હો.

ગઝલે આશક.

કુછ હુસ્નમેં માહુતાબ નહીં તુમસે ઝીયાદા,
 ચેચકકે નશાં હુએ કહીં અન્જુમસે ઝીયાદા.
 ક્યા જલદ મોહબત મેરી જાં તુમને ઘટાઈ,
 યા રખત બઝાના ન હુમેં તુમસે ઝીયાદા.
 કયુંકર મેરે રોનેસે ન શરમાએ સમંદર,
 તુશં હુએ કહીં અશકાંકા કુલઝુમસે ઝીયાદા.
 મરતા હું અયાદતકે લીચે કયું નહીં આતે,
 ઘેરહેમ ઝમાનેમેં નહીં તુમસે ઝીયાદા.
 મેલેકી ઝરા સચેર કરે આંખ ઊઠાકર,
 ઘબરાતે હો કયું કસરતે મરદુમસે ઝીયાદા.
 દતે હો અબસ જાન પરીરૈયાંપે આશક,
 દીવાના ઝમાનેમેં નહીં તુમસે ઝીયાદા.

ગઝલે કુતબ.

કીસ શાનસે આતી હુએ ચે ચાલક બસંતી,
 ઔર પહેની હુઇ સુરખ હુએ પોશાક બસંતી.
 માલુમ નહીં ઈકિમેં કીસકે હુએ ગીરફતાર,
 કયુ રખતી હુએ ચે સીનએ સદચાક બસંતી.
 હમ હુએં તેરે મુશ્તાક ઝરા આકે લીપટ જા,
 ફરકતમેં તેરી હોગઇ બસ ખાક બસંતી.
 ગુલ કુલે સમાતે નહીં ગુલશનમેં અજઝા,
 ઔર બાદે સખા જહાડે હુએ ખાશાક બસંતી.
 કયું કર ન કીદા હોવે કુતબ જાનો છગરસે,
 હોતા હુએ તસદદુક તેરા અફલાક બસંતી.

ગઝલે મતલબ.

મારતા હું તુમારી મઝે હરબાર,
 આશનાઓમેં સખ બહાઇ યાર.
 તુમકો લાઝિમ હુએ પકડોગે મેરા,
 હાથમેં હાથ બામહોબતો પ્યાર.
 મુજકો પ્યારી લગી તુમારી આંખ,
 ચાલ ધીમી અઝે સર્વે ખુશ રક્તાર.
 ખૂબ કરવાયા અબતો મત કરવા,
 મુજકો રસ્વા બ કુચઓ બાઝાર.
 એક ઝરાબી મુજકો કરનેદ,
 ચાર મુજ દિલકે દર્દકી તકરાર.
 હુકમ હોવેતો આંખ માફ મઝેં,
 ખિંચ રાહ પેટમેં અદુકે કટાર.
 ગરબે મતલબકા ખુશ લગે તુમકો,
 તો પડો રેખતા સજન લલકાર.

ગઝલે નઝીર.

તાબ ઊરકે દખનેકી ન લાએ ચલે ગઝે,
 ક્યા ક્યા પરી જવાનુથે આએ ચલે ગઝે.
 આલમ થા યે જુલિખાં કે યૂસુફકી ચાહમેં,
 રૂકે હઝાર બેરહાકે આએ ચલે ગઝે.
 દારા રહા ન જમ ન સિકંદરસા બાદશાહ,
 તખ્તે ઝમીપે સેંકડો આએ ચલે ગઝે.
 દુખે નઝીર મઝેને ચમનમેં ને આપકો,
 મહેંદી ભરે વો હાથ દીખાએ ચલે ગઝે.

ગઝલે આલમ.

બડગાઈ વહશતે દીલ ફિર તેરે દીવાનેકો,
 ઇસકો લેખાઝી મઝે કીસ દશતમેં બહેલાનેકો.
 સુરતે તારે નઝર જસમ હુવા હુએ લાગર,
 જાન બાકી હુએ ફકત તનસે નીકલ જાનેકો.
 અબ ખુદા ખઝેર કરે દુખીએ કયા હોતા હુએ,
 જમઆ અગયાર હુએ ફર ઊસે ભડકાનેકો.
 સુનકે વો હાલ મેરા કહેતા હુએ હંસકર સખસે,
 ચેભી એક મઝ હુએ ઊસકા મેરે ધમકાનેકો.
 ન યકી કરના મોહુબતકા કીસીકી “આલમ”
 શોખદે અઝેસે બહોત હોતે હુએ બહેકાનેકો.

ગઝલે આશક.

દીલ પરદા નશીનોસે લગાના નહીં અઝા,
 કુએમેં પરીરઝોકે જાના નહીં અઝા.
 રખ ચાંદસા ઝુલફોમેં છુપાના નહીં અઝા,
 અએ જાન ચે અંધેર મચાના નહીં અઝા.
 હોજાએગા વો ગઝેરતે ગુલ ઔરભી મગરર,
 ખુલખુલકી તરેહ ઇશક જતાના નહીં અઝા.
 સખ ઝુલ્મોસીતમ ખુબ હુએ ઊસ રશકે પરીકે,
 લેકીન દીલે આશકકો જલાના નહીં અઝા.
 તનહા ઊન્હેં પાકર જા મઝે લીપટા તો વો બોલે,
 ખેશરમ હુએ મુંહ તુજકો લગાના નહીં અઝા.
 પરદકો ઊઝાર મુજે સુરતભી દીખાદો,
 ખાલી ફકત આવાઝ સુનાના નહીં અઝા.
 મોએ હુએ શબે વસલકે જાગે હુએ “આશક”,
 અએ મુરગે સહર શોર મચાના નહીં અઝા.

ગઝલે ઝંકર

ખારે હસરત કપ્રતક દીલમે ખટકતા જાએગા,
 મુરજે ખીસ્મીલકી તરે લાશા ફૂકતા જાએગા.
 દર્ખાએ કયુકર જવાએ ખતસે આંખે શાદ હોં,
 રાસ્તા દેખા નહીં કાસીદ ભટકતા જાએગા.
 ચુનકે અફશાં ખામપર ખડરે ખુદા મત જાએગા,
 અએ સમન જો દેખ લેગા સર પટકતા જાએગા.
 મરગયા હું મએ કીસીકી હસરતે દીદારમેં,
 કપ્ર તક લાશાલી મેરા રાહ તકતા જાએગા.
 કપ્રે આશકસે ન ઇતના બચકે ચલ અએ ખેવશા,
 કયા ગઝબ હેજાએગા દામન ફૂટકતા જાએગા.
 સરકો મેરે કાટકર તરાહીર ફરમાઓગે આપ,
 ખુન ઇન આંખેરો કદમોંપર ટપકતા જાએગા.
 જાન જાએગી જો ઇશકે આરેજે ગુલશામેં,
 તખ્તએ તાખુત મીસલે ગુલ મહેકતા જાએગા.
 ઇશકકા ખંજર લગા હએ દીલપે શરી અએ સનમ,
 ગોરમેંલી ઝખમેદીલ આપના ટપકતા જાએગા.
 અએ "ઝંકર" કાયમ રહેગા જખતલક ગુલઝારે હીંદ,
 અખતરે ઇકબાલ ઊસ ગુલકા મહેકતા જાએગા.

કુમરી જહા.

હો સનમ મુખડા તો દીખા જારે,
 તોરે દેખનકો તરસે નએના—સનમ;
 ખારા ખરસકી લાગી લગન.
 છુટત નહીં કરે કોટ જતન,
 મુખડા દીખલા મન મોહન;
 જરા બનસી બજા જારે—હાં સનમ.

ગઝલે વઝીર.

શાનેમેં પેચસે ઉત ઝુલ્ફીંકા નેખન દખે,
 પાંઝિં હમ છુનસકે હાથ બિરહમન દખે.
 નન દે ગાલ ને ગોરે વો ફરંગન દખે,
 કમ્પની કત્ત હો મિઝગાંની ને પલટન દખે.
 કહે ઈજલે મસીહાપે હુધ હએ નાઝિલ,
 દખકર લખ ને ખતે ચાર ફરંગન દખે.
 સર કહીં હાથ કહીં પેર કહીં દફન હએ,
 એક આશિકકે તુમારે કઈ મદફન દખે.
 ચમને કૂચએ દિલદારમેં રહેતા હું વઝીર,
 દમ ફડક નએ ને ખુલખુલ મેરા મસકન દખે.

ગઝલે બેગમ.

બરસોં સરે ગેસુમેં ગીરફતાર તો રખખા,
 લો કહેતે હો ક્યા તુમને હમેં મારતો રખખા.
 કુછ બે અદબી હમને ન કી યારસે શખબર,
 હાં યારકે રૂખસારપે રૂખસાર તો રખખા.
 ઇતનાબી ગનીમત હએ તેરી તરફસે જાની,
 ખીડકી ન રખી રોઝને દીવારતો રખખા.
 વો ઝુખ્હા કરે યા ન કરે ઊસકા નહીં ગમ,
 સર હમને તહે ખંજરે ખુખ્તાર તો રખખા.
 ઈતમેપે નહીં માનતે લો ખુશ રહો સાદેખ,
 સર આપકે કદમેંપે કઈ બાર તો રખખા.

અઝલે ઝફર

દખ મુઝકો ખુને યેપીરને મુંહ ફરલીયા,
 આજ મુઝસે મેરી તકદીરને મુંહ ફરલીયા.
 અફસને હોશને તકદીરને મુંહ ફરલીયા,
 બસ મેરી આહસે તાસીરને મુંહ ફરલીયા.
 મય્યેતો તડપાલી દમે કતલ નહીં અય્યે કાતીલ,
 કયા સબખ ને તેરી રમશીરને મુંહ ફરલીયા.
 ઊસકા નકશા બુઝીં છાતીસે લગાયા મય્યેને,
 મહો ખુરશીદ ફક્કો પીરને મુંહ ફરલીયા.
 અય્યે "ઝફર" ચેહરેયે તાબાંને સનમ દખનેહી,
 મહો ખુરશીદ ફક્કો પીરને મુંહ ફરલીયા.

અઝલે ઝફર

નાઝ અજા નઝર અછી હય્યે અદાયે અછી હય્યે,
 તુઝમેં ને ખાત હય્યે વો નામે ખુદા અછી હય્યે.
 કીસતરેહ હો તેરા બીમારે મોહબ્બત અજા,
 ન તબીબ અજા હય્યે કોઇ ન દવા અછી હય્યે.
 ખાત ને તુમકો લગી મેરી ખુરી કયા બાયેશ,
 વરના વો જસયે મુની ઊસને કહા અછી હય્યે.
 અય્યે જફાગાર ઇસીમેં હય્યે તેરી ગો મરઝી,
 તો વફાસે મેરે હકમેં ચે જફા અછી હય્યે.
 કસર વાઝોસે હય્યે કયા કામ ફકીરોંકો ઝફર,
 હમ જહાં બચેઃ ગયે બસ વોહી જા અછી હય્યે.

ગઝલે ઝાંક.

કીસી બેકસકો અંચે બેઠાદગર મારાતો ક્યા મારા,
 જો આપી મર રહ્યા હુએ જીસકો ગર મારાતો ક્યા મારા.
 ન મારા અપકો જો ખાક હો અકસીર બન જતા,
 અગર પારેકો અંચે અકસીર ગર મારાતો ક્યા મારા.
 બડે મુઝીકો મારા નફીસે અમમારાકો ગર મારા,
 નિહુજો અઝહાબો શેર ગર મારાતો ક્યા મારા.
 છગર દિલ દાનુ પહેલુમેં હુએં અપને જીસ્ને ક્યા બને,
 ઇધર મારાતો ક્યા મારા બીધર મારાતો ક્યા મારા.
 દિલે બદખવાહમેં થા માનતા થા વશમે બદખીમેં,
 ફતકપર ઝાંક તીરે આહ ગર મારાતો ક્યા મારા.

ગઝલે આતિશ.

દહન પર હુએં જીન્કે ગુમાં કૈસે કૈસે,
 કલામ આતે હુએં દરમિયાં કૈસે કૈસે.
 ઝમીને અમન ગુલ ખિલાતી હુએં ક્યા ક્યા,
 બદલતા હુએં રંગ આસ્માં કૈસે કૈસે.
 તુમારે શહીદાંમે દાખિલ હુએં હુએં,
 ગુલે લાલાઓ અરગાં કૈસે કૈસે.
 બહાર આઈ હુએં નશોમે દ્રેન્નુમતે હુએં,
 મુરીદાને પીરેમુગાં કૈસે કૈસે.
 ન ઘોરે સિકંદર ન હુએં કપ્રે દારા,
 મિટે નામિયોકે નાનાં કૈસે કૈસે.

ગઝલે મોમીનખાં

કીસીકા હુવા આજ કલ થા કીસીકા,
 ન હયે તુ કીસીકા ન હોગા કીસીકા.
 કીયા તુમને કત્તે જહાં એક નઝરમે,
 કીસીને ન દેખા તમાશા કીસીકા.
 ન મેરી મુને વો ન મએ નાસેહાકી,
 નહીં માનતા કોઈ કહેના કીસીકા.
 મુજે માર ડાલા હયે ઈનકારને ફિર,
 ન કહેના કે ક્યા મુજપે દાવા કીસીકા.
 જો ફીર જાએ હોસ ખેતફાસે તો જાનું,
 કે દીલપર નહીં ઝોર ચલતા કીસીકા.
 સખ્ત નગહતે ચાર લાઈ કહાંસે,
 હોસે દખલ ક્યા જો મએ હુંગા કીસીકા
 વો કરતે હયે ખેખાક આશક કુશી થું,
 નહીં કોઈ દુન્યામેં જોયા કીસીકા.
 દોઝે અલહઝર ઓર ઈરકે પુત્રાંસે,
 મુજે ડર હયે અએ મોમીન અએસા કીસીકા.

ગઝલે ઝફર.

ક્યા ખિત્રાં આઈ ચમનમેં શબરે ગુલ જતા રહા,
 ચેન ઓર મેરે જીગરકા સખલી જતા રહા.
 કયું ન તડપે વો હોમા અબ દામમેં સૈયાદકે,
 ખેડના દોદા પહર અબ તખતકા જતા રહા.
 ક્યા ખુશી હરએકકો થી કર રહેથે સખ દુઆ,
 જબ ગુસી ફાજે નસારા હરતલી જતા રહા.
 રહેતેથે છત શહેરમેં શમ્સો કમાર હોતે પરી,
 લટકર ઉતકો કોઈ લેકર કીધર જતા રહા.
 પેહેલેનો થા શહેરે દહેલી અબ હુવા ઉગડા દયાર,
 અએ ઝફર ચે ક્યા હુવા જોખનકા ઘર જતા રહા.

મઝને અશર.

ખુંસે અશર આંખોંસે જબ મીલકર ગુલાબી હોગયા,
 ફર તો ચે રૂમાલ સુકીદ અકસર ગુલાબી હોગયા.
 યાદમેં હિસ સરવેકદકે ખુત રોયા ઈસકદર,
 લી છધર કરવટ ઊધર બીસતર ગુલાબી હોગયા.
 ખુતકા દાવા કીયા જબ હિસ ગુલાબી પેશને,
 સાફ રંગે કાગઝે મહઝર ગુલાબી હોગયા.
 બઝમમેં દેખી ગુલાબી તુને કીસીકી ચશમે મસ્ત,
 સાકીયા બેહોશ કહું ભરકર ગુલાબી હોગયા.
 બાગમેં ચીટકા ગુલાબ આયા બુનોં પુર જોશમેં,
 અમ તો જાહા અચે પરી પચેકર ગુલાબી હોગયા.
 તેરે દામનસે જો ટપકા ખું શહીદ નાઝકા,
 ખુબ ગહરા દામને મહશર ગુલાબી હોગયા.
 તર પમીનેમેં હુવા જો વો ગુલાબી પેશ આજ,
 બરમેં જોહા ચૈર ઝેમા તર ગુલાબી હોગયા.
 વો ગુલાબી આંખ જો યાદ આઈ વકતે મજેકશી,
 ફર તો મેરે હકમેં હર સાગર ગુલાબી હોગયા.
 આ તુરશ અખર હુવા જો હિસતી શાખીપર "અશર",
 રંગે લાલા બાગમેં કટકર ગુલાબી હોગયા.

ગઝલે તુરાબ.

ચે હાઝીર હુએ સરે ખાઝાર ગરદન,
 ખુશીસે કાટલે દીત્તદાર ગરદન.
 જો આશક હુએ નહીં મરનેસે ડરતે,
 કટાતે હુએ સરે ખાઝાર ગરદન.
 તુમારે ધરકમેં જો નાતવાં હુએ,
 ઊડા સકતે નહીં ખીમાર ગરદન.
 ખુદા જાને ચે ગુલફેં કયા ખસા હુએ,
 સતાતી ખ્યાબમેં હરખાર ગરદન.
 સદા આવાઝ આતી હુએ ફત્તકસે,
 કોઈ મારા ગયા ઊસ પાર ગરદન.
 હમારે ચારકી પહેછાંત હુએ ચે,
 કમર પતલી સુરાડીદાર ગરદન.
 તુરાબ ઊસ કૂચમેં જાતા ન હરગીઝ,
 જહાં કટતી હુએ નીત દો ચાર ગરદન.

ગઝલે અમાનત.

જમજમા કીસડી ઝખાંપર ખ દિલે શાદ આયા,
 મુંહ ન ખેલા થા કે પર બાંધને સૈયાદ આયા.
 હુસને નઝારા કીયા સદલે અદલા યાદ આયા,
 તેરે હિસ્સેમેં સનમ હુસને ખુદાદાદ આયા.
 ખરછીયાં હુએ ગુજે સુરન્ડી કીરન મુખડે વીસાલ,
 સ્વાંગ હુયા લોકે ચે ચર્ખે સીતમઈજદ આયા.
 સચ્ચતો હુએ હઝરતે ધનિસાનગી હુએ ખુદ મતલબ,
 જબ દીયા રંજ ખુતોનિતો ખુદા યાદ આયા.
 રખા જન્તલમેં અમાનત જો કદમ હેઢરને,
 દોડે અખરીલ ચે કહેકઃ મેરા ઊસ્તાદ આયા.

ગઝલે ગોયા

કતલે ઊસ્શાક કીયા કરતે હૈયે,
 પુત કહાં ખઝોઈ ખુદા કરતે હૈયે.
 સર મેરા તનસે જુદા કરતે હૈયે,
 દંદકી આપ દવા કરતે હૈયે.
 હો ગની યોસયે લખ દે ટાલો,
 હમ ફકીરાના સદા કરતે હૈયે.
 અપને સાકીકો શમે કુરકતમેં,
 પાની પીપીકે દાઝા કરતે હૈયે.
 સુખહોકો હમ એવઝે આઈના,
 મુંહ તોરા દખ લીયા કરતે હૈયે.
 હમ બને રાંદકે હાલે ગોયા,
 ગીદે ઊસ માહકે ફીરા કરતે હૈયે.

ગઝલે આફત.

રાઝી હૈયે હમ ઊસીમેં ને કુછ દિલરૂપા કરે,
 ચાહે જશ્નિયો ઝોર કરે યા વફા કરે.
 અયે દાસ્ત જહાંમેં જસે મુફ્તસી રહે,
 વો અપની બેકસીકો ન રોવેતો કયા કરે.
 દુનિયાંમેં ને હસેંગા હમારી મુરાદપર,
 વોલી મુરાદ અપની ન પાવે ખુદા કરે.
 વિદે જ્યાં ચે આફતે મુફ્તિસકે હૈયે મુદામ,
 આસાં સબોકી મુશ્કિલેં મુશ્કિલકશા કરે.

ગઝલે આજઝ.

અજબ હાલે દિલે મુઝતર હયે યા રબ ઇસકો કયા કહીએ,
 તપિશ કહીએ કે દિલકી બેકલી કહીએ બલા કહીએ.
 ન ભાતા ઇશક હયે હમકો ન ભાતા નાચ ગાના હયે,
 ખુદાકી યાદસે હયે બેકલી શાને ખુદા કહીએ.
 ભટકતે હયે કિધર જાયે નિકલકર સુરતે વહશી,
 મિલે ગર કયેસ જંગલમેં તેા હાસે માનશ કહીએ.
 તખિયત બર્કે મુઝતરકી તરેહ કાયમ નહીં આપની,
 શરર કહીએ ઇસે સીમાબ કહીએ ઇસકો કયા કહીએ.

ગઝલે આસીફ.

તુજસા દીલદાર હો આર નાઝો ખીરામ અએસા હો,
 કયું ન દીલ કુકસે મુનકર હો જો રામ અએસા હો.
 લખે મસીહાસે કરે ખાત તુ અએ મુસહફે રૂ,
 મુરદા દીલ કયું ન જાયે જસકા કલામ અએસા હો.
 મએ હું સદકે તેરે તુ ગાલીયાં દે અએ આલમ,
 બંદગી અએસી હો ઔર હાસકા ઇનામ અએસા હો.
 મુલકે મુશકીમેં પરીરૂકે ચે દીલ કયું ન ફંસે,
 અએસા સઈયાદ હો ઔર હાથમેં દામ અએસા હો.
 આરઝુ હયે કે શબે વસલ મયસ્સર હોવે,
 મએ હું ઔર યાર હો ઔર ગરદીશે જામ અએસા હો.
 મુલતજ મત હો સીવા જાતે અલીકે આસીફ,
 ફિર તુજે ચાહીએ કયા જસકા ઇમામ અએસા હો.

ગઝલે તૂર.

મઝેં છ જીઝીં અજલસે આપ આજઝેં અગર પહેલે,
 ચ પૈગામે ઝખાની ખતસે કહેના નામાખર પહેલે.
 ઇવઝ ખોસેકે હમને ગાલિયાં દોંથીં કે સાહેબને,
 ઝરા ઇનસાફ તો કીજે નિકાલા કીસ્ને શર પહેલે.
 અરે ઝો ખે મુરવ્વત તુજકો દિલ દેના નહીં લાઝિમ,
 કોઇ પૈદાતો કર લેવે હમારાસા છગર પહેલે.
 શયે વસ્લે ગરીબાં હઝે તેરી ગરદનપે ખૂં હોગા,
 ન ખોલ ઊઠના કહીં અહિદસે અઝે મુર્ગે સહર પહેલે.
 અજબ સરકાર હઝે અલ્લાહકી અઝે તૂર મઝેં સદકે,
 હુનરમંદાંસે પુછે જાતે હઝેં વહાં ખેહુનર પહેલે.

ગઝલે ઝામિન.

અમનમેં આકે કોઈ દમ જો તુ સખા ઠેરી,
 નસીબે ખુલખુલે શૈદા ખિઝાંલી આ ઠેરી.
 છનોંને છોડા ન એક તારે પેરહન મેરા,
 ખદનપે ખાક ફકીરોંકે ચે કખા ઠેરી.
 ગાય ન ઝિન્દા ફિરા કૂઝે યારસે કોઈ,
 ગલી સનમકી અજઝો ચે કરખલા ઠેરી,
 જો કતલ કરકે કીયા પાયમાલ આશીકો,
 હમારા ખૂન તેરે પાઊંકી હિના ઠેરી.
 ઊઠાકે પરદેઝે રૂખ દેખ યાર ઝામિનકે,
 હમારી જાન ચલી આપકી હયા ઠેરી.

ગઝલે આતશ.

ઠોકરેં મારકે મુરદાંકો જલાતે ન ચલો,
 રશકસે ખાકમેં ઝીંદાંકો મીલાતે ન ચલો.
 ખરકો શમશીરકી અચ્છી નહીં ચાલેં ચલની,
 રાહકો કાઢતે જાદકો જલાતે ન ચલો.
 ગીર પડતે હચેં કુવેં ઝૌર ગડોમેં રાહગીર,
 ઝકનો નાફકે આલમકો દીખાતે ન ચલો.
 દો કદમ સાથ જો ચલતા હું મચેં ગીરયાં ઊસકે,
 ચહી ફરમાતે હચેં હંસહંસકે હંસાતે ન ચલો.
 ભાગકર આશકે શયેદાસે કહાં જાઓગે,
 કદમ આહેસ્તા રખો ઠોકરેં ખાતે ન ચલો.
 ઊનસે કહેદે કોઈ આતે હચેં જો ચે લકઝે અખ,
 ચશમે આતશકી તરેહ આંસુ ખહાતે ન ચલો.

ગઝલે નઝીર.

હરગીઝ ન પીલા મચે મુજે તુ આંખ ખદલકર,
 સાકી તેરે ફૂચેસે ન જાગેંગા સંભલકર.
 મચેં કુશતચે અખર હું તેરા અચે મેરે કાતીલ,
 આચે હો લીચે હાથમેં ક્યું તેગ મચલકર.
 તુમનેતો દીલ અપનેસે કીયા કરલ હચે મુજકો,
 ખચેકે હો લખેં ખાંધકે ખાહર જો નીકલકર.
 જખ હમસે ખડા હોકે વો જતા હચે શમઆર,
 ખામોશ હો રહે જતા હું પરવાનેસા જલકર.
 મચેં આશકે ખેદીલ હું તેરા અચે મેરે જાની,
 મત આંખ ચુરા હમસે તુ અચેસા ન ખલલકર.
 કહેતા હચે 'નઝીર' ઊસકો ઝરા પ્યારસે સોજ,
 તખ ઉઠકે ખડા હોતા હચે વો શોખ ઊછલકર.

ગઝલે સૌદા.

તુટે તેરી નીગાહસે અગર દીલ હુઆબકા,
 પાનીલી ફિર પીચેં તો મઝા હુએ શરાબકા.
 દૌઝખ મુજે કુબુલ હુએ અએ મુનકીરોનકીર,
 લેકીન નહીં દીમાગ સવાલો જવાબકા.
 ઝાહીદ સલી હુએ ન્યામતો હક જે ચે અકલો સઅ,
 લેકીન અજબ મઝા હુએ શરાબો કબાબકા.
 ગાફીલ ગઝબસે હોકે કમરપર ન રખ નઝર,
 પુર હુએ શારે બર્કસે દામન સહાબકા.
 કતરા ગીરાથા જે કે મેરે અશકે ગરમસે,
 દરયામેં હુએ હનોઝ કપોલા હુઆબકા.
 અએ બર્ક કીસ તરેહસે મએં હુએરાં હું તુજ કને,
 નકશા હુએ ઠીક દીલકે મેરે ઇઝતેરાબકા.
 “સૌદા” નીગાહ દીદએ તહકીકકે હુઝુર,
 જલવા હરેક ઝરેમેં હુએ આશ્તાબકા.

હુમરી ખન્નાઅ.

હાંજ દેયાં એક પલ નીંદ ન આવેરી
 મોરો પીયા બીન હઆ ગભરાવે ગભરાવે—દેયાં.
 સાંજ સકાર મોકુ ચેહી રહત હુએ
 પ્રીત લગાકે પછતાવે પછતાવે
 દેયાં એક પલ નીંદ ન આવેરી—હાંજ દેયાં.

ગઝલે ઝફર.

જલાયા આપ હમને ઝબત કરકે આહો સોઝાંકો,
 જગરકો સીનેકો પહેલુકો દીલકો જસમકો નાંકો.
 હમેશા કુંજે તનહાઇમેં હમ મુનીસ સમજતે હયે,
 અલમકો યાસકો હસરતકો ખેતાખીકો હીરમાંકો.
 તેરે અંદામો રૂઆ કદો ગુલકો ખતસે હયે ખીજલત,
 સમનકો અરગવાંકો સર્વકો સુંબુલકો રચેહાંકો.
 જગા કીસકીસકો દું દીલમેં તેરે હાથોસે અએ કાતીલ,
 કઠારીકો છુરીકો તેગકો ખંજરકો પચેકાંકો.
 તેરે દંદાનો લખને કરદીયા બેકદર આલમમેં,
 ગોહરકો લાલકો યાફૂતકો હીરેકો મરજાંકો.
 લઝાકર આંખ ઉનસે હમને દુશમન કરલીયા અપના,
 નીગેહકો નાઝકો અંદાઝકો અખરૂકો મીઝગાંકો,
 ન હો જખ તુહી અએ સાકી બસા ફિર ક્યા કરે કોઇ,
 હવાકો અખરૂકો ગુલકો ચમનકો સેહને ખુસતાંકો.
 ખનાયા અએ ઝફર ખાલીકને કબ ઇતસાનસે ખહેતર,
 મલકકો દેવકો જીનકો પરીકો હુરો ગીલમાંકો.

હુમરી કાહારવો.

એક પરીને મારા મોહે, એક પરીને મારા
 જીદુ મોપે ડારા, મોહે એક પરીને મારા—એક પરીને.
 ચંદ્રસી સૂરત મહેરસી મૂરત રખતી હયે માહા પારા
 જરા મએને વાપર વારા, એક પરીને મારા—એક પરીને.

અઝલે આશક.

દોનોં રૂખસાર માહા પારે હઝે,
 અબરુ ઝૈર ખાલ ચાંદ તારે હઝે.
 એકબારી તો ખવાબમેં આવો,
 કબસે મુશ્તાક હમ તુમારે હઝે.
 નહીં ખુદ અરકી ચહેરેપર,
 ચાંદકે મુંહપે ચે શીતારે હઝે.
 અઝેને મન્જલીસમેં આંખ મારે હો,
 સચ ખતાઓ ચે કયા ઇશારે હઝે.
 રાતેં કાઠીં હઝે તારે ગીનગીન કર,
 તીનકે ચુનચુનકે દીન ગુઝારે હઝે.
 છનકો કહેતે હઝે ગોલે સહરાઈ,
 વો મેરી આહકે શરારે હઝે.
 પેચમેં કીસકો લાઓગે સાહેબ,
 ખાલ કીસકે લીઝે સંવારે હઝે.
 દીલે ખેતાબકો દા નીમ કીયા,
 તેરી અબરુ નહીં ચે આરે હઝે.
 આશક હોનેસે ઊસ પરીરૂકે,
 હોગઝે સખ અકુ હમારે હઝે.

હુમરી ભૈરવી.

કુખ પૂછો તો હુમરા કોઈ નહીં
 રાત પીયા સંગ સોઈ નહીં રે—કુખ પૂછો તો.
 ચુન ચુન કલીયાં, સેન ખીજાતી
 હાં સેનકા સાથી કોઈ નહીં—રાત પીયા.

ગઝલે આલમ.

સચ્ચેરે ગુલઝાર હો ઐર વો ગુલે બેખાર ન હો,
 કયું ચમન ખાર ન હો;
 કીસ તરેહ સર્ફ ફુગાં ચે દીલે બીમાર ન હો,
 ઝીસત કયું ખાર ન હો.
 મુઝે દીલ જખસે તેરે દામે મોહબતમેં ફંસા,
 ન રહે હોશ બખ;
 કચ્ચેદીએ ખુલફ કોઈ કાફરો દીદાર ન હો,
 યું ગીરફતાર ન હો.
 ચચેન પડતા નહીં આશકો બબ્બુઝ રંજતઅબ,
 હીજમેં હાએ ગઝબ;
 જખતલક પેશે નઝર ચારકા દીદાર ન હો,
 સખ્ત ઝીનહાર ન હો.
 હુસને દા રોઝાપે મગફર ન હો બહેરે ખુદા,
 ન રહેગા ચે સદા;
 ચાહનેવાલોંકે તુમ દરપએ આઝાર ન હો,
 યું સીતમગાર ન હો.
 પાતે ઇસ તરેહ ન તુમ હુસનમેં પ્યારે શોહરા,
 હુમ ન હોતે જો ફીદા;
 સચ્ચ હુએ યુસુફકી કબી ગરમીએ ખાઝાર ન હો,
 ગર ખરીદાર ન હો.
 જખકે ગચ્ચેરોંસે મેરે મીલનેકી તુમ ખાઓ કસમ,
 કયું ન હો દીલકો અલમ;
 કીસ તરેહ લખપે મેરે આલે શરરખાર ન હો,
 ચશમ ખુખાર ન હો.
 કોન દાનીસતામુસીબતમેં ફંસા હુએ “આલમ”,
 કીસને છલે ચે સીતમ;
 હાએ કીસતરેહ ચે દીલ ઝીસતસે બેઝાર ન હો,
 કયું ચમન ખાર ન હો.

ગઝલે નઝીર.

છોટા બડા ન કમ ન મજ્હોલા ઇઝારબંદ,
 હુએ ઊસ પરીકા સખસે અમોલા ઇઝારબંદ.
 હરએકે કદમપે શોખકે ઝાનુકે દરમીયાં,
 ખાતા હુએ કીસ જલકસે જફોલા ઇઝારબંદ.
 ગોટા કીનારી બાદલા ચુકચેશકે સીવા,
 ચે ચાર તોલે ચોતી ને તોલા ઇઝારબંદ.
 હસનેમેં હાથ મેરા કહીં લગ ગયા તો વો,
 લચ્ચોંડીસે ખાલી જત મેરા ઘોલા ઇઝારબંદ.
 ઝોર ઘા નહીં તો ફેકદ નાપાક હોગયા,
 વો દુસરા ને હુએ વો ખીરોલા ઇઝારબંદ.
 એક દીન કહા ચે મચેને કે અચે જતન આપકા,
 હમને કલુ મઝમેં ન ખોલા ઇઝારબંદ.
 સુનકર લગે ચે કહેને કે ક્યા ખુશ લો ચે ખુશ,
 અચેસાભી ક્યા મચે રખતીહુ પોલા ઇઝારબંદ.
 એક રાત મેરે સાથ વો અઈયારે મકરખાઝ,
 લેટી છુપાકે અપના મમોલા ઇઝારબંદ.
 જબ સોગઈ તો મચેનેભી દહેશતસે ઊસકે આ,
 પહેલેતો ચુપકે ચુપકે તટોલા ઇઝારબંદ.
 આખીર બડી તલાશસે ઉસ શોખકા નઝીર,
 જબ અધીરાત ઝુઝરી તો ખોલા ઇઝારબંદ.

ગઝલે સહીમી.

અએ મેરે રશકે કમર નાઝસે આના ક્યા ખુબ,
 દીલે ઊશાકકો ગમઝસે લુમાના ક્યા ખુબ.
 તુને બેગાના સમજ મુજકો ખીઠાયા હએ દુર,
 અપની ખીસવતમેં રકીખાંકા ખુલાના ક્યા ખુબ.
 દામે કાકુલમેં મેરા દીલ તો હુવા હએ નખચીર,
 તીસપે અએ રશકે પરી મુજકો સતાના ક્યા ખુબ.
 શીકલે પરવાનેકી ઇસ દીલકો જલાતા હું સદા,
 શમઆરૂ તેરે લીએ બનકા બના ક્યા ખુબ.
 ચાખતા પાનકા મીસ્સીકી ઘડી પુર આરૂત,
 લાલ લબ ખેલકે દીતીકા દીખાના ક્યા ખુબ.
 નાગની મુદ્દકી લખ મોંગ નીકાલો હો સનમ,
 દીલે અખલીકો મેરે શાના બનાના ક્યા ખુબ.
 ઇસ સહીમીકો સનમ મેલેસાવફારો હરદા,
 રાલદીન આપને છપરખપે સુઝાના ક્યા ખુબ.

ગઝલે અમિન.

અએ દિલ તુ કિસકી યાદમેં દિવાના બન ગયા,
 ચોર શોકે રૂએ શમઆમેં પરવાના બન ગયા.
 ઘબરાકે જુઝાલે ગુરિઝાં હુવા દિલ,
 પહેલુમેં એક રફીક થા બેગાના બન ગયા.
 વહશી ખરાબ હાલ પરેશાનો દરબદર;
 દુરકતમેં યારકી તો મએં ક્યા ક્યા ન બન ગયા.
 પીરે મુગાંસે હમકો મિલી હએ શરાબે ઇશક,
 અહિદ હમારી ખાકકા પએમાના બન ગયા.
 અએ મુદ્દલ રકીબ તુ ક્યા જાને લુત્ફ હીજ,
 જંસા કે મએં બના હું તુ વેસા ન બન ગયા.
 અમિન કિરાકે યારકી તહરીર ક્યા અરૂર,
 આલમમેં તેરે ઇશકકા અફસાના બન ગયા.

ગઝલે અસીમ.

ફિર હમારે આહો નાલેમેં અસર પએદા હુવા,
 ફિર નેહાલે સર્વસે ગોયા સમર પએદા હુવા.
 ફિર કીસીકે દાનકે મોલી હમેં યાદ આગએ,
 ફિર હમારા અશક માની'દે ગોહર પએદા હુવા.
 ખનકે અખ્તર આસમાંપર જલવાઆરા હોગયા,
 સીનએ સોઝાંસે મેરે ને શરર પએદા હુવા.
 હોગયા દીલ માયલ કીસીકી સ'દલો પોશાકપર,
 ખેતરેહ ફિર ઇનદીનો કુછ દર્દે સર પએદા હુવા.
 ખેપરીમેં ભાગતાથા દેખકર સઘયાદકો,
 તાયરે દીલ ફેસગયા જખ બાલોપર પએદા હુવા.
 ફિર દુરે દંદાંકા ઇન આંખોમેં અકસ આને લગા,
 કતરએ અશકોંસે ફિર સીલકે ગોહર પએદા હુવા.
 સર્વને દાવા તેરે કદમે કીયા ક્યા ફેલ મીલા,
 ગુલશને હસ્તીમેં આખીર ખેસમર પએદા હુવા.
 કાન લગા'કો "અસીમ" અખ ઊસ દુરે નાયાબકે,
 ઇનદીનો ફિર એક રકીએ બદગોહર પએદા હુવા.

સમાપ્ત.

**પ્રહમહુસેન મહેરઅલીના રચેલા તથા પ્રગટ કીધેલા
પુસ્તકોની જાહેર ખબર.**

ફિડલ ચાવી—બુક યા ફિડલ વગાડવાની કુંચી.

 ભાગ ૧ લો—જેમાં ફિડલના મ્હોટા ચિત્રથી નવા શિખ-
નારને પુરતી સમજણ, તરેહવાર દેશી ગાયન તથા ઇંગ્લિશ
ઉન્સ, કૉમિક સૉંગ અને ટ્રેનેડિઅર્સ માર્ચ જેવી ઉમદા ઇંગ્રેજી
તર્જાની નોટ આપીછે. **કિંમત ૫ આના.**

ભાગ ૨ જો—તરેહવાર ગઝલ કુમરી લાવાણી તથા ઇંગ્લિશ ગત
અને નેશનલ અન્યમ જેવી ઉમદા ઇંગ્રેજી તર્જાછે. **કિં. ૫ આના.**

ભાગ ૩ જો—તરેહવાર તર્જના ચુન્દા ગાયનોનો નોટ વાજત્રોના
શહેનશાહ સત્તારના અસલ સુરથી આપેલાછે. **કિંમત ૫ આના.**

કનસાર્ટિના ચાવી બુક

કનસાર્ટિના વગાડવાની ચુકિતની ચોપડી.

ભાગ ૧ લો—આવૃત્તિ ખીજી છેડલા સુધારાથી, જેમાં નવા
ચિખનારાઓને જોઇતી સમજણના વિષયો તથા તરેહવાર તર્જો
રાગના ખરા નામ સાથેછે. **કિંમત ૫ આના.**

ભાગ ૨ જો—આવૃત્તિ ખીજી નવા સુધારાથી જેમાં ગાયનો અસલ
સુરથી અને રાગની સારંગમના સપ્તક સાથે સમજણછે. **કિં. ૫ આના.**

ભાગ ૩ જો—જેમાં દેશી ગાયનો તથા ઇંગ્લિશ ઉન્સ, બ્રિટિશ
ટ્રેનેડિઅર્સ માર્ચ, હૅલેલુજા માર્ચ, અને નેશનલ અન્યમ જેવી ઉમદા
ઇંગ્રેજી તર્જા છે. **કિંમત ૫ આના.**

એ કૉર્ડિઅન—ચાવી

અથવા

એકૉર્ડિઅન વગાડવાની કુંચી

ભાગ ૧ લો—જેમાં નવા શિખનારાઓને જોઇતી સમજ-
ણના વિષયો તથા તરેહવાર તર્જો રાગના ખરા નામ સાથે અને
ઇંગ્લિશ ઉન્સની ઉમદા નોટ છે. **કિંમત ૫ આના.**

ભાગ ૨ જો—તરેહવાર તર્જના ગઝલ, કુમરી લાવાણી તથા ઇંગ્લિશ
ગત અને નેશનલ અન્યમ જેવી ઉમદા ઇંગ્રેજી તર્જ સાથે. **કિં. ૦૧-**

ભાગ ૩ જો—જેમાં ચુન્દા ગાયનોની નોટ વાજત્રોના શહેન-
સત્તારના અસલ સુરથી આપેલી છે. **કિંમત ૫ આના.**

ઊસ્તાદે કનસાર્તિના હીરસે અવવસ,
 ઊરદુ ઝખાન અને ઊરદુ હુરકીમાં છપાઈ બહાર પડીછે, જેમાં
 નવા શિખનારાઓને પુરતી સમજણ અને તરેહવાર તર્જ રાગના
 ખરા નામ સાથે છે. **કિંમત ૫ આના.**

બુલબુલી ગાયન
 અથવા બુલબુલ પક્ષિઓનો મુજરો.

ભાગ ૧ લો—જેમાં હિંદુસ્તાની રાગતું ટુક વર્ણન સાથે
 નામીયા તથા દરબારી શાયરોના હિંદુસ્તાની ચુન્દા ગઝલો, તરેહ-
 વાર તર્જના ઊમદા ખ્યાલ, કુમરી તથા મંડળીઓ અને ખેડકોમાં
 ગવાતાં રાગ અને રાગણીઓમાંથી ચુંટી કહાડેલી તરેહવાર ચીન્નેનો
 સંગ્રહ, સુંદર ફક્તોવર છપાઈથી સમાવેલોછે. **કિંમત ૮ આના.**

ભાગ ૨ લો—છપાયછે, જેમાં પહેલા ભાગ પ્રમાણે ચુન્દા
 નવા ગઝલ અને ગાયનો આપવામાં આવશે. **કિંમત ૮ આના**

બુલબુલી
ગઝલ સંગ્રહ અને ગઝલસ્તાન.

ભાગ ૧ લો—હિંદુસ્તાની રાગતું ટુક વર્ણન સાથે નામીયા તથા
 દરબારી શાયરોના મંડળીઓ અને ખેડકોમાં ગવાતાં ચુન્દા ગઝ-
 લોનો સંગ્રહ સુંદર ફક્તોવર છપાઈથી સમાવેલોછે. **કિં. ૫ આના.**

ભાગ ૨ લો—છપાયછે જેમાં ચુન્દા નવા શહેનશાહી
 ગઝલોનો સંગ્રહ આપવામાં આવશે. **કિંમત ૫ આના.**

બુલબુલી
કુમરી સંગ્રહ તથા રાગ માળા.

ભાગ ૧ લો—જેમાં હિંદુસ્તાની રાગતું ટુક વર્ણન સાથે
 તરેહવાર તર્જની ઊમદા ધુરપદ, ખ્યાલ, કુમરી, ટપ્પા તથા મંડળીઓ
 અને ખેડકોમાં ગવાતાં રાગ અને રાગણીઓમાંથી ચુંટી કહાડેલી
 તરેહવાર ચીન્નેનો સંગ્રહ, સુંદર ફક્તોવર છપાઈ અને એક મહોટા
 નાદર ચિત્રથી સમાવેલો છે. **કિંમત ૫ આના.**

ભાગ ૨ લો—છપાયછે, જેમાં ચુન્દા નવા રાગરાગણીઓ-
 નો સંગ્રહ તેના રાગના ખરા નામ અને તાલના ખરા નામ સાથે
 આપવામાં આવશે. **કિંમત ૫ આના.**

